

Sygn. akt II KK 171/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 13 czerwca 2017 r.,
sprawy **K. J.**
skazanego z art. 178a § 1 i 4 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 5 stycznia 2017 r., sygn. akt V Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 8 lutego 2016 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego K. J. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

K. J. został oskarżony o to, że w dniu 12 czerwca 2015 r. około godz. 19.20 w miejscowości A. na drodze (...) pow. k., woj. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości przy stężeniu alkoholu zmierzającym do 1,19 promila alkoholu etylowego we krwi prowadził pojazd marki V. (...) o nr rej. (...) w ruchu lądowym, będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w W., sygn. II K (...), za spowodowanie wypadku drogowego ze skutkiem śmiertelnym, w którym orzeczono również zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 8 lat, obowiązujący od 19 listopada 2007 r. do 29

maja 2020 r., przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne w ciągu pięciu lat po odbyciu kary czterech lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w W., sygn. II K (...), tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. i art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 8 lutego 2016 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K (...), K. J. został uznany za winnego zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 178a § 1 i § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. został skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego dożywotnio zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, na podstawie art. 43 a § 2 k.k. - orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 10.000 zł na rzecz Funduszu P. i zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając naruszenie prawa materialnego:

1. art. 64 § 1 k.k. poprzez błędne przyjęcie, że oskarżony dopuścił się czynu w warunkach recydywy szczególnej podstawowej, podczas gdy czyn ten powinien być kwalifikowany z art. 178a § 1 i 4 k.k.,
2. art. 42 § 3 k.k. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że oskarżony dopuścił się czynu, na podstawie którego można orzec zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na zawsze,
3. rażącą niewspółmierność kary 6 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy oskarżony został skazany za przestępstwo nieumyślne, a na jego korzyść przemawiają pozytywna opinia z miejsca zamieszkania, złożenie wszechstronnych wyjaśnień, które umożliwiły odtworzenie przebiegu wypadku komunikacyjnego, przyznanie się do sprawstwa, skrucha i żal oraz lojalne zachowanie w stosunku do organów wymiaru sprawiedliwości,
4. art. 69 § 1 i 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie z uwagi na błędne przypisanie działania oskarżonego w warunkach art. 64 § 1 k.k.

W konkluzji obrońca wniósł o wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej czynu art. 64 § 1 k.k. oraz zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie kary poprzez orzeczenie warunkowego zawieszenia jej wykonania na okres 3 lat oraz

odpowiednio łagodniejszego środka karnego, tj. zakazu prowadzenia pojazdów na okres 5 lat, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu wniesionej apelacji Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 5 stycznia 2017 r., w sprawie V Ka (...), zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że z opisu czynu zarzucanego i przypisanego oskarżonemu wyeliminował fragment „przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne w ciągu pięciu lat po odbyciu kary czterech lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w W. za sygn. akt II K (...)”, z podstawy prawnej skazania i wymiaru kary wyeliminował zwrot „w zw. z art. 64 § 1 k.k.”, zaś za podstawę prawną wymiaru kary przyjął art. 178a § 4 k.k. W pkt 2 wyroku Sąd Okręgowy utrzymał w pozostałej części zaskarżony wyrok w mocy.

We wniesionej na korzyść skazanego kasacji, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego, obrońca zarzucił:

„1. rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku:

a) art. 53 k.k. poprzez uznanie za okoliczności obciążające faktów stanowiących znamiona czynu z art. 178a § 4 k.k. oraz nie uwzględnieniu okoliczności łagodzących dotyczących strony przedmiotowej i podmiotowej czynu co doprowadziło do wymierzenia kary bezwzględnej pozbawienia wolności rażąco niewspółmiernej orzeczonej przez Sąd I instancji,

b) a także art. 69 § 4 k.k. poprzez uznanie, że mimo wyeliminowania art. 64 § 1 k.k. z podstawy karania skazany nie zasługuje na zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności,

c) oraz art. 42 § 3 k.k. poprzez uznanie, że mimo wyeliminowania art. 64 § 1 k.k. wobec skazanego nie zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

2. rażące naruszenie prawa procesowego:

- a) art. 4 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez to, że Sąd Odwoławczy utrzymał wymierzoną skazanemu karę, mimo iż wyeliminował art. 64 § 1 k.k. z podstawy karania,
- b) art. 437 § 1 i 2 k.p.k. oraz 440 k.p.k., polegające na utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku i niedokonaniu jego zmiany pomimo wyeliminowania art. 64 § 1 k.k. z opisu czynu i podstawy prawnej wymiaru kary,
- c) art. 440 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez niedostrzeżenie konieczności złagodzenia skazanemu kary pozbawienia wolności, zastosowania warunkowego zawieszenia kary, obniżenia okresu obowiązywania środka karnego,
- d) art. 424 § 2 k.p.k. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku wszystkich istotnych okoliczności związanych z wymiarem środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na zawsze i utrzymanie go na okres określony przez Sąd I instancji”.

Na zakończenie obrońca wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego K. J. jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z brzmieniem art. 519 k.p.k., kasacja może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, a zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych, bowiem kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

W kategorii nieporozumienia należy traktować zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego podniesione przez obrońcę w pkt 1 kasacji, tj. obrazy art. 53 k.k. (pkt 1a), art. 69 § 4 k.k. (pkt 1b) i art. 42 § 3 k.k. z pkt 1c.

Przepis art. 53 k.k., określający ogólne dyrektywy wymiaru kary objęte sferą swobodnego uznania sędziowskiego, nie ma charakteru normy stanowczej

(zawierającej nakaz lub zakaz określonego zachowania), zatem jego obraza nie może być uwzględniona, a podważenie przyjętych na podstawie tych przepisów ocen sądu możliwe jest tylko w ramach zarzutu rażącej niewspółmierności kary (np. postanowienia Sądu Najwyższego: dnia z 28 maja 2015 r., II KK 126/15, LEX nr 1786791; z dnia 4 lutego 2015 r., V KK 331/14, LEX nr 1640273), ten zaś w kasacji nie jest dopuszczalny.

Zgodnie z treścią art. 69 § 4 k.k. wobec (...) sprawcy przestępstwa określonego w art. 178a § 4 sąd może warunkowo zawiesić wykonanie kary pozbawienia wolności jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach i do tej kwestii Sąd Okręgowy odniósł się na str. 4-5 uzasadnienia swojego wyroku. Jednocześnie zasadnym wydaje się zwrócić uwagę autorowi kasacji, że przepis art. 69 § 4 k.k. ma charakter fakultatywny, a zatem decyzja co do jego zastosowania lub niezastosowania zależy od ustaleń sądu. Tylko w razie niezastosowania przepisu o charakterze obligatoryjnym, zastosowaniu niewłaściwego przepisu lub błędnej wykładni przepisu dojść może do naruszenia prawa materialnego.

Także za oczywiste bezzasadny należy uznać zarzut obrazy art. 42 § 3 k.k. Zgodnie z jego aktualnym brzmieniem „Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio w razie popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 4 (...) chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.” Z treści przepisu wynika, że jedyną przesłanką odstępstwa od obowiązku orzeczenia przez sąd dożywotniego prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych jest „wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami”, co w ocenie orzekającego Sądu nie miało miejsca i w tym zakresie swoje stanowisko przedstawił na str. 3-4 uzasadnienia. Nadto „szczególne okoliczności”, na co zwrócił uwagę prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację, mają charakter oceny i mogą być rozpoznawane w ramach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, co z kolei nie może być przedmiotem kasacji.

Sąd Okręgowy w Ł., stosując się do nakazu wyrażonego w art. 433 § 2 k.p.k., rozpoznał, a w uzasadnieniu orzeczenia, zgodnie z wymogiem określonym w art. 457 § 3 k.p.k., podał dlaczego uznał zarzuty podniesione w apelacji przez obrońcę skazanego za niezasadne. Zresztą sam obrońca nie czyni zarzutu Sądowi

odwoławczemu, że ten nie odniósł się do podnoszonych w apelacji zarzutów, ale że odniósł się do nich „w sposób ogólnikowy bez głębszej analizy stanu faktycznego oraz prawnego i ograniczył swoje „wyrokowanie” jedynie do formalnej poprawki ewidentnego błędu Sądu Rejonowego (...)” (str. 5 uzasadnienia). Lektura uzasadnienia wyroku Sądu Odwoławczego nie potwierdza stawianego w tym zakresie zarzutu. Szczególną uwagę Sąd Okręgowy zwrócił na wymiar kary, uznając, że brak podstaw do przyjęcia, iż jest ona rażąco surowa, niewspółmierna do popełnionego czynu i stopnia zawinienia K. J.. Jak podniósł Sąd na stronie 4 uzasadnienia swojego wyroku, czyn z art. 178a § 4 k.k. stanowi przestępstwo umyślne i jest zagrożony karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Przy uwzględnieniu ustalonych w tej sprawie okoliczności obciążających (stopnia nietrzeźwości oskarżonego oraz faktu, że czyn został popełniony po upływie zaledwie 2 miesięcy od zakończenia okresu próby określonego przy warunkowym przedterminowym zwolnieniu i po upływie dopiero 2 lat po opuszczeniu zakładu karnego) nie sposób przyjąć, zdaniem Sądu Okręgowego, że kara 6 miesięcy pozbawienia wolności, a więc bliska dolnej granicy ustawowego zagrożenia, jest karą nadmiernie surową - nawet po wyeliminowaniu art. 64 § 1 k.k. z opisu czynu i jego kwalifikacji prawnej.

Zarzut utrzymania w mocy orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności, pomimo wyeliminowania przepisu art. 64 § 1 k.k., pozostaje w związku z pozostałymi zarzutami podniesionymi w kasacji, tj. art. 7 k.p.k. czy art. 440 k.p.k. Zgodnie z brzmieniem tego ostatniego, jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, zmianie na korzyść oskarżonego albo, w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zdanie drugie, uchyleniu. Brzmienie powołanego przepisu uprawnia więc do stwierdzenia, że sąd odwoławczy ma prawo i obowiązek zbadania sprawy pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu niezależnie od tych granic, celem stwierdzenia, czy nie zachodzi oczywista niesprawiedliwość wyroku. Do obrazu przepisu art. 440 k.p.k. może zatem dojść jedynie wówczas, gdy sąd odwoławczy nie postąpi w opisany wyżej sposób, a więc nie skontroluje orzeczenia pod kątem jego ewentualnej oczywistej niesprawiedliwości. Sąd Okręgowy w rozpoznawanej

sprawie nie mógł dopuścić się obrazy art. 440 k.p.k. skoro zajmował się zarzutem rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności i sygnalizowanego naruszenia prawa procesowego nie stwierdził. Nie dopuścił się także obrazy art.7 k.p.k. Uzasadniając swoje stanowisko w tym przedmiocie podał dlaczego brak, jego zdaniem, podstaw do warunkowego zawieszenia wykonania kary (str. 4-5 uzasadnienia), złagodzenia orzeczonej kary (str. 4 uzasadnienia) czy obniżenia okresu obowiązywania środka karnego (str. 3-4 uzasadnienia).

Za całkowicie chybiony uznać należy także zarzut obrazy art. 424 § 2 k.p.k. stawiany w ramach postępowania kasacyjnego. Przepis ten określa bowiem jakie elementy powinno zawierać uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, a nie sądu odwoławczego. Tak przedstawiony zarzut nosi cechy zarzutu apelacyjnego, nie zaś zarzutu, którego podstawą są przepisy dotyczące instytucji kasacji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.